

YU ISSN 0579-0263

ИСТОРИЈА

СПИСАНИЕ НА СОЈУЗОТ НА ДРУШТВАТА
НА ИСТОРИЧАРИТЕ НА СР МАКЕДОНИЈА

ЈУБИЛЕЕН БРОЈ

ГОД. XX

СКОПЈЕ 1984

БРОЈ 2

Издавачки совет: претседател ДИМИТАР МИЦКОСКИ, членови: КОСТА АЦИЕВСКИ НИСЕЛ БАЈРАМИ, ЦВЕТАН БЕЛИЧАНСКИ, СПАСЕ КУЉАН, ГАЛЕНА КУЦУЛОВСКА, НАУМ ДИМОВСКИ, СПАСКА МАНАСИЕВА-МЛАДЕНОВИЌ, ХРИСТО МЕЛОВСКИ, ВАСКА ПЕРЧИНКОВА, ТОДОР ТАЛЕСКИ, ГЛИГОР ТОДОРОВСКИ, ТОМО ТОМОСКИ, ДАНИЦА ХРИСТИЌ.

Редакција: АЛИ ВИШКО, ВЛАДИМИР КАРТОВ, ВОИСЛАВ Д. КУШЕВСКИ, БРАНКО ПАНОВ, РАСТКО ТЕРЗИОСКИ

Главен и одговорен уредник: БРАНКО ПАНОВ

Секретар на редакцијата: МЕТОДИЈА МАНОЈЛОВСКИ

Издавач: Сојузот на друштвата на историчарите на СР Македонија

Јазична лектура: КСЕНИЈА ЦИДРОВА-МАКЕДОНСКА

Техн. уредување: МИОДРАГ М. ТОДОРОВИЌ

Коректура: ЈОВАН С. СТОЈАНОВСКИ

Насловна страна: БИСЕРКА ФИЛИПОВА

Адреса на редакцијата и на администрацијата — Сп. „Историја“, Филозофски факултет, Скопје

Препечатувањето се дозволува во согласност со редакцијата и наведувањето на изворот. Списанието излегува двапати годишно. Ракописите не се враќаат: годишната претплата изнесува за членови на Сојузот на друштвата на историчарите 600 динари, за нечленови и институции 1.200 динари, за странство 2.000 динари, и за ученици и студенти 400 динари.

Претплатата се уплатува на жиро сметка: 40100-678-955, СОК, Скопје, Сојуз на друштвата на историчарите на СРМ — за „Историја“

Универзитетска печатница „Кирил и Методиј“ — Скопје

Тираж, 3 000 примероци

ИСТОРИЈА

СПИСАНИЕ НА СОЈУЗОТ НА ДРУШТВАТА НА ИСТОРИЧАРИТЕ НА СР МАКЕДОНИЈА

Год. XX

Скопје 1984

Број 2

СОДРЖИНА

Кон XX-годишниот јубилеј на списанието „Историја“

СТИЈЕПО ОБАД — БРАНКО ПАНОВ , Професор д-р Стјепан Антолјак (По повод 75-годишнината од раѓањето и 50-годишнината од научната дејност) — — — — —	13
СТИЈЕПО ОБАД — АЛЕКСАНДАР ИЛИЕВСКИ , Библиографија на објавени трудови на проф. д-р Стјепан Антолјак — — — — —	29

СТАТИИ — ПРИЛОЗИ

Христо Андонов—Полјански , Европа и македонското националноослободително движење со осврт на интересот на Шведска кон Македонија — — — — —	45
Михаило Апостолски , Етничките промени во Македонија во XX век —	55
Иван Беуц , Премиси за изведување заклучоци од средновековната европска држава — — — — —	73
Славко Димевски , Големобугарските комбинации со Унијатството во Македонија за ревизија на Букурешкиот мировен договор во 1913/14 година — — — — —	83
Димитар Димески , Илинденските жртви на с. Цапари, Битолско (1903 г.) — — — — —	95
Љубиша Доклестик , Придонесот на Стефан Верковиќ во истражувањето на средновековната историска граѓа во Македонија и во соседните земји во средината на XIX век — — — — —	105
Иван Камгуш , Прилог кон познавањето на положбата на кметовите на загребскиот Градец во XVII век и учеството на земјоделските производи во градските приходи и расходи — — — — —	123
Владимир Картов , Детството и училишните години на народниот херој Јосиф Јосифовски — — — — —	137
Воислав Д. Кушевски , За односот на Атанас Раздолов кон врховизмот —	149
Љубен Лапе , Изборните борби во Македонија до „Обзнаната“ со специјален осврт на учеството на КПЈ за Македонија — — — — —	163
Јосип Лучиќ , Рефеудализацијата во Хрватска и нејзиниот одраз во Дубровник — — — — —	175
Христо Меловски , Видови на отпор според Земјоделскиот закон — —	185
Кеста Милутиновиќ , Македонското прашање пред унгарскиот парламент — — — — —	197
Михајло Миноски , Контакти на Македонци во Швајцарија со Соединетите Американски Држави во почетокот на 1919 година — — — — —	209
Евгениј П. Наумов , Дарбените грамоти на Дејановиќи — — — — —	219
СТИЈЕПО ОБАД , Одгласот на Илинденското востание во далматинскиот печат — — — — —	239
Бранко Панов , Мисијата на Константин Филозоф меѓу Сарацините (Арабите) — — — — —	245
Даринка Пачемска , Атанас Раздолов и идејата за заедништвото на балканските народи — — — — —	253

Ристо Поплазаров	Животот и делото на Ташко Караќата (1914—1942)	— — — — — — — — — — — — — — —	261
Кочо Сидовски	Плановите на Италија за изградба на железници во Европска Турција со посебен осврт на Македонија (1870—1903)	— — — — — — — — — — — — — — —	273
Ма Сипу	Реакцијата на кинескиот прогресивен печат за пропаста на Кралството Југославија во 1941 година	— — — — — — — — — — — — — — —	287
Лидија Славева	Проблемот на дуалистичката управна структура во Душановата империја „Србија и Романија“	— — — — — — — — — — — — — — —	297
Фрањо Смиљаниќ	Од топологијата на средновековниот Задар	— — — — — — — — — — — — — — —	309
Благој Стоичовски	Крушевскиот војвода Ѓурчин Наумов — Пљакот	— — — — — — — — — — — — — — —	315
Томо Томоски	Стан не е Стаг	— — — — — — — — — — — — — — —	329
Александар Трајановски	Борбите за еманципација од Цариградската патријаршија и грцизмот во Полјанската епархија во крајот на 50-тите и во текот на 60-тите години на XIX век	— — — — — — — — — — — — — — —	335
Џорџ Форд	Семејната заедница во СР Македонија	— — — — — — — — — — — — — — —	351
Марен М. Фрејденберг	Далматинците во балканската трговија од XIV—XVI век	— — — — — — — — — — — — — — —	365

ОД КУЛТУРНОТО МИНАТО

Блага Алексова	Крстовидната црква од Мородвиз	— — — — — — — — — —	379
Марија Георгиева	Знамењата и грбовите од времето на Илинденското востание	— — — — — — — — — —	391
Михајло Георгиевски	Дејноста на македонските печатари од XVI и XVII век	— — — — — — — — — —	397
Апостол Керамидчиев	Резултати од археолошкото рекогносцирање во Струмичката општина во 1976 година	— — — — — — — — — —	407
Илија Петрушевски	Ановите и карвансараите во Македонија	— — — — — — — — — —	419

МАТЕРИЈАЛИ

Андрија Лаиновиќ	Еден белгиски став за битката кај Грахово, 1858 година	— — — — — — — — — —	431
-------------------------	--	---------------------	-----

НАСТАВА

Наум Димовски	За идејноста содржана во дополнителната настава што се реализира од нашите наставници во странство со посебен осврт на историските содржини	— — — — — — — — — —	437
Благота Драшковиќ	Разгранет работен учебник по историја како средство за активирање на ученикот во процесот на усвојувањето на знаењето	— — — — — — — — — —	447
Првенка Турк	Ученичките историски групи (дружини на младите историчари) како вид на активно продлабочување на знаењата на учениците	— — — — — — — — — —	459

ОСВРТИ

Александар Илиевски	Преглед на одбранети докторски дисертации и дипломски работи на ННСГ за историја на уметноста со археологија на Филозофскиот факултет во Скопје до 31. XII 1984 година	— — — — — — — — — —	469
----------------------------	--	---------------------	-----

КРИТИКИ И ПРИКАЗИ

Ф.С., Stjepan Antoljak	Paќta ili konkordia od 1102. Institut za hrvatsku povijest Sveučilišta u Zagrebu, 1980	— — — — — — — — — —	475
-------------------------------	--	---------------------	-----

В. К., Бранко Петрановиќ , Револуциите и движењата на отпорот во Европа 1939—1945, Завод за унапредување на стопанството во СРМ, Самоуправна практика — Скопје, 1984 — — — — —	478
Д. Д. , Манол Д. Пандевски, Внатрешната македонска револуционерна организација и неоврховизмот (1904—1908), Култура, Скопје, 1983, 312 — — — — —	484
Ј. Д. , Д-р Глигор Тодоровски, Реформите на големите европски сили во Македонија (1829—1909), кн. I, II и III, НИО „Студентски збор“ Скопје, 1984, 323, 303, 384 — — — — —	486
Б. П. Н. , Практикум по историја на државите и правата на народите на Југославија, Редакција д-р Владимир Картов. Скопје, НИО „Студентски збор“, 1984, 450 — — — — —	489
В. Д. К. , Радовиш и Радовишко, Издание на Собранието на Општината Радовиш и Општинскиот одбор на Здружението на борците од НОБ, Радовиш 1984, 283 — — — — —	493
А. И. , Акта Велјуса (Acta Veljusa). Симпозиум „Велјуса“ по повод 900 години на манастирската црква Богородица Милостива (Елеуса) во селото Велјуса, Скопје 1984, 274 — — — — —	500
М. Г. , Сотир Голабовски, Традиционална и експериментална македонска музика. „Македонска ревија“ — Скопје, 1984 — — — — —	503
К. С. , Marco Dogo, La dinamite e la mezzaluna. La questione macedone nella pubblicistica italiana 1903—1908. (Динамитот и полумесечината. Македонското прашање во италијанската публицистика 1903—1908). Del Bianco editore—Udine, 1983, 220 — — — — —	506
Е. Д. , Д-р Михајло Георгиевски, Каталог на старопечатени и ретки книги во НУБ „Климент Охридски“ — Скопје. Скопје 1983, 621	511
Т. М. , Религијата не ја определува националната припадност. „Македонци муслимани“ — Зборник на трудови во издание на Културно-научните манифестации на Македонците муслимани од СРМ, Скопје 1984 година — — — — —	514
С. Ф. , Жил Имбер—Дроз. Memoari sekretara Kominterne. I—II. Izdavačka radna organizacija „Rad“ Beograd 1982. (315 + 17 fot.; 413 + 18 fot.) — — — — —	517

БИБЛИОГРАФИЈА

Александар Илиевски , Библиографија на трудовите и на другите наслови објавени во списанието „Историја“ во временскиот интервал од 1974—1984 година, односно од бр. 1, XI год. до бр. 1, XX год. — — — — —	521
---	-----

ХРОНИКА И СООПШТЕНИЈА

Н. Д. , Десети југословенски симпозиум за наставата по историја —	553
Р. Т. , Научен собир во Крушево на тема „Политичките, воените, економските и културните врски на народите на СФРЈ и СССР во периодот 1917—1945 година“ — — — — —	556
Б. С. , Две заседанија во организација на МАНУ — — — — —	561
Б. С. , Јазични појави и процеси во Битола и Битоолско денеска и во минатото — — — — —	562

IN MEMORIAM

Професор Методија Соколки — — — — —	565
Д-р Ристо Поплазаров — — — — —	573

СПИСОК НА СОРАБОТНИЦИ

СПИСОК НА СОРАБОТНИЦИ ШТО ГО ДИСТРИБУИРААТ СПИСАНИЕТО

C O N T E N T S

20th Anniversary of the Periodical Review „History”

Stijepo Obad — Branko Panov , Profesor Dr Stjepan Antoljak (On the Occasion of His 75th Anniversary and 50 Years of His Scientific Activity) — — — — —	13
Stijepo Obad — Aleksandar Ilievski , Bibliography of Published works by Prof. Dr Stjepan Antoljak — — — — —	29

ARTICLES — CONTRIBUTIONS

Hristo Andonov—Poljanski , Europe and the Macedonian People's Liberation Movement with a Special Stress to the Interest of Sweden Towards Macedonia — — — — —	45	
Mihailo Apostolski , The Ethnic Changes of Macedonia in the XX century — — — — —	55	
Ivan Beuc , Premisses for Drawing Conclusions About the Medieval European State — — — — —	73	
Slavko Dimevski , The Great Bulgarian Combination with the Uniate's Movement in Macedonia for Bucarest Peace Treaty Revision of 1913 — — — — —	83	
Dimitar Dimeski , The Ilinden Victims from the Village of Capari Near Bitola (1903) — — — — —	95	
Ljubiša Doklešić , The Contribution of Stephan Verković in the Research of Medieval Historical Documentation in Macedonia in the Neighbouring Countries in the Middle of the XIX century	105	
Ivan Kampuš , A Contribution Towards Introduction of the Situation of Mayors of Zagreb's Gradec in the XVII century and the Participation of the Agricultural Products in the Town Incomes and Expences — — — — —	123	
Vladimir Kartov , Family Origin, Childhood and School Years of Josif Josifovski — — — — —	137	
Voislav D. Kuševski , About the Attitude of Atanas Razdolov Towards Supremism — — — — —	149	
Ljuben Lape , The Prominent Fights in Macedonia up to the „Proclamation” (Obznana) concerning the Participation of the CPY for Macedonia — — — — —	163	
Josip Lučić , Refeudalisation in Croatia and its Reflection in Dubrovnik (The Dubrovnik Notebook About the Peasants From 1574)	175	
Hristo Melovski , Forms of Resistance According to the Agricultural Law — — — — —	185	
Kosta Milutinović , The Macedonian Question in Front of the Hungarian Parliament — — — — —	197	
Mihailo Minoski , Contacts of Macedonians in Switzerland with the United States at the Beginning of 1919 — — — — —	209	
Evgeniy P. Naumov , The Gift's Gramots of the Dejanović's — — —	219	
Stijepo Obad , The Echo of the Ilinden Uprising in the Dalmation Press — — — — —	239	
Branko Panov , The Mission of Konstantin Philosoph Among the Saracenes — — — — —	245	
Darinka Pačemska , Atanas Razdolov About the Union of Balkan Peoples — — — — —	253	
Risto Poplazarov	The Life and Work of Tashko Karadžata (1914—1942) — — — — —	261
Kočo Sidovski , The Italian Plans for Building of Railways in the European Turkey with Special Turning to Macedonia (1870 — 1903) — — — — —	273	

Ma Sipu , The Reaction of the Chinese Progressive Press Towards the Fall of Kingdom of Yugoslavia in 1941 — — — — —	287
Lidija Slaveva , The Problem of the Dualistic Governmental Structure in the Dušans Empire, Serbia and Rumania — — — — —	297
Branjo Smiljanić , From the Topology of the Medieval Zadar — —	309
Blagoj Stoičovski , The Kruševo Voivode Gjurčin Naumov — Pljakot	315
Tomo Tomovski , Stan is not Stag — — — — —	329
Aleksandar Trajanovski , The Struggle for Emancipation from the Constantinople Patriarchy and Grecism in the Poljan's Eparchy at the end of the 50 thies and in the Course of the 60 thies of the XIX Century — — — — —	335
George Ford , The Family Zadruga in Macedonia — — — — —	351
Maren M. Freidenberg , The Dalmatians in the Balkan Trade from the XIV to XVI Century — — — — —	365

FROM THE CULTURAL PAST

Blaga Aleksova , The Cross Domet Church of Morodviz — — — — —	379
Marija Georgieva , The Flags and Seals from the Ilinden Uprising in 1903 — — — — —	391
Mihailo Georgievski , The Activity of the Macedonian Publishers from the XVI and XVII Century — — — — —	397
Apostol Keramidčiev From the Reconnoitering in the Strumitsa Community in 1976 — — — — —	407
Ilija Petruševski , The Taverns and Stopping Places for Caravans —	419

DOCUMENTS

Andrija Lainović , A Belgium Attitude About the Grahovo Battle of 1858 — — — — —	431
---	-----

TEACHING

Naum Dimovski , The Ideological Character of the Contents in the Additional Teaching Realised by Our Teachers Abroad with a Special Turning to the Historical Contents — — — — —	437
Blagota Drašković , An Involved Working Textbook in History as Means of Pupil's Activation in the Process of Knowledge Adoption — — — — —	447
Prvenka Turk , The Pupil's Historical Groups (Societies of Young Historians) as a Kind of Active Strengthening of the Pupil's Knowledge — — — — —	459

REVIEWS

Aleksandar Ilievski , A Survey of the Defended Doctoral Dissertations and Diploma Works at the Department of History of Arts with Archeology at the Faculty of Philology of Skopje up to December, 31, 1984 — — — — —	469
--	-----

CRITICS AND COMMENTS

F. S. , Stjepan Antoljak, Pacta or Concordia of 1102, Institute of Croatian History at the University of Zagreb, 1980 — — — — —	475
V. K. , Branko Petranović, The Revolutions and Movements of Resistance in Europe Between 1939 and 1945, Zavod za unapreduvanje na stopanstvoto vo SRM, Samoupravna praktika — Skopje, 1984 — — — — —	478

D. D. , Manol D. Pandevski, The Internal Macedonian Revolutionary Organisation and the Neo-Supremism Between 1904 and 1908, Kultura, Skopje, 1983, 312 — — — — —	484
J. D. , Dr Gligor Todorovski, The Reforms of the Great European Forces in Macedonia (1829—1909, vols. I. II and III, NIO „Studentski zbor” Skopje, 1984, 323, 303, 384 — — — — —	486
B. P. N. , Practicum in History of the States and Laws of the Peoples of Yugoslavia. Editorial Preparation Dr Vladimir Kartov. Skopje, NIO „Studentski zbor”, 1984, 450 — — — — —	489
V. D. K. , Radoviš and the Radoviš Region, Published by the Assembly of the Community of Radoviš and the Community Council of the Fighter's Association of PLS, Radoviš, 1984, 238. —	493
A. I. , Acta Veljusa. A Symposium „Veljusa” On the Occasion of 900th Anniversary of the Monastery Church of Mother of Jesus (Eleusa) at the Village of Veljusa, Skopje, 1984, 274. — — — —	500
M. G. , Sotir Golabovski, Traditional and Experimental Macedonian Music. „Macedonian Review” — Skopje, 1984. — — — —	503
K. S. , Marco Dogo, La dinamite e la mezzaluna. La questione macedone nella pubblicistica italiana 1903—1908, Del Bianco editore-Udine, 1983, 220. — — — — —	506
E. D. , Dr Mihailo Georgievski, A Catalogue of Old Published and Rare Books at the People's and University Library „Kliment Ohridski”, — Skopje, Skopje 1983, 621 — — — — —	511
T. M. , The Religion Does Not Determine the Religious Inclination. „Macedonians-Moslems” — A Compendium of Works published by the Cultural and Scientific Manifestations of the Macedonians Moslems from SRM. Skopje, 1984 — — — — —	514
S. F. , Gil Imber Droze, Memoires of the Secretary of the Comintern, I—II vols, Publishing Company „Rad”, Beograd 1982 (315 + 17 photoes; 413 + 18 photoes). — — — — —	517

BIBLIGRAPHY

Aleksandar Ilievski , Bibliography of the Works and Other Titles Published by the Periodical „History” (Istorija) from 1974 to 1984, i.e. from No. 1, Year XI to No. 1, Year XX. — — —	521
---	-----

CHRONICLE AND INFORMATIONS

N. D. , Tenth Yugoslav Symposium About the Teaching in History —	553
R. T. , A Scientific Meeting in Kruševo entitled: „The Political Military, Economical and Cultural Relations of the Peoples of SFRY and USSR During the Period Between 1917 and 1945. — — —	556
B. S. , Two Scientific Meetings Organized by the Macedonian Academy of Arts and Sciences — — — — —	561
B. S. , The Language Phenomenon and Processes in Bitola and the Bitola Region at the Present Day and in the Past. — — —	562

IN MEMORIAM

Profesor Metodija Sokoloski — — — — —	565
Dr Risto Poplazarov — — — — —	573

A List of Collaborators

A List of Collaborators Distributing the Review